

СЪОБЩЕНИЕ ЗА МЕДИИТЕ

ОСМИ НАЦИОНАЛЕН ИНОВАЦИОНЕН ФОРУМ

ИНОВАЦИИ.БГ 2012 **ИКТ И ИНОВАЦИОННО ТЪРСЕНЕ**

18 декември 2012 г., София, хотел „Шератон”

Незначително покачване на разходите за НИРД, но устойчивост на промяната в структурата на финансиране констатира годишният доклад *Иновации.бг* на Фондация „Приложни изследвания и комуникации”. Над половината от разходите се правят вече от предприятията в частния сектор, а средствата, които формират ръста на разходите за НИРД през 2010 и 2011 г., идват от **външни източници за финансиране** на научноизследователската и иновационната дейност. Два са секторите, които се утвърждават като лидери на привличането на развойна дейност от чужбина – фармация/медицина и информационни и комуникационни услуги.

Създаване на Министерство на науката, технологиите и иновациите е едно от конкретните политически препоръки на доклада. Единна административна структура и обща стратегия за развитие биха решили проблема с разпокъсаността и дублирането на мерки и биха повишили ефективността в управлението на основните финансови инструменти за стимулиране на НИРД. **Акцентът на тазгодишното, осмо издание на доклада *Иновации.бг* пада върху сектора на информационните и комуникационните технологии** и неговата структура, потенциал и предпоставки за развитие.

Докладът беше представен в София на Осмия национален иновационен форум с участието на президента на Република България г-н **Росен Плевнелиев**, който връчи наградите в **Националния конкурс за иновативно предприятие на годината**. Наградените дванадесет компании илюстрират най-важните тези от доклада, свързани с утвърждаването на световния пазар на български брандове като тези на Walltopia и Chaos Group, както и със социалния ефект на иновациите фирми в страната. Съорганизатори на форума са Enterprise Europe Network – България, Министерството на икономиката, енергетиката и туризма и Представителството на Европейската комисия в България.

Промяната в структурата на финансиране на изследователската и развойната дейност в страната се изразява в **петкратно нарастване на средствата от чужбина за една година** - от 30 на 166 млн лв. през 2010 г. и още 13% ръст през 2011 г. достигайки 189 млн. лв. Ръстът през последните две години се дължи най-вече на инвестициите от чужбина в областта на медицинските науки и фармацията (три пъти през 2010 г. и още 16% през 2011 г.). Докладът *Иновации.бг 2012* отчита, че близо 90 % от вложените финанси от чужбина са в разработки, осъществени от представители на бизнеса и неправителствените организации. Въпреки че спадът на държавните инвестиции в наука и иновации се компенсира напълно, най-вече от средства по европейските фондове, **все още не са създадени достатъчно добри условия българската икономика да се възползва от наличния финансов ресурс на ОП „Конкурентоспособност”**. Данните показват, че въпреки отбелязаният през последната година напредък, по-малко от една трета от одобрените проекти по Оперативната програма са приключили успешно, докато 22,9 % от тях, или всеки пети, са прекратени - в повечето случаи от страна на администрацията. Причината, в която са заложили множество взаимосвързани проблеми, е прекомерната **формализация на процеса по одобрение и реализация** на проектите:

- забавяне на всеки етап от функционирането на оперативната програма
- чести промени в нормативната уредба, много от които с ретроспективно действие
- висока административно-бюрократична тежест, най-ясно видима при отчитането на проектите и техния одит

Във високотехнологични области като ИКТ през последното десетилетие се наложи модел, в който български фирми разработват иновативни продукти под формата на поръчки от мултинационални компании в сектора.

Въпреки че към момента секторът не е на първо място по добавена стойност - изпреварван от добивната промишленост и производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива - анализът на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ показва, че той е **безспорен лидер по потенциал за растеж в бъдеще**. В отсъствието на предизвикателства като висока капиталоемкост, задлъжнялост, строги екологични стандарти и свито търсене, ИКТ секторът продължава да расте и през 2011 – 2012 г. въпреки по-ниския ръст в сравнение с 2010 г. Направените инвестиции в сектора и спечелените поръчки за чужди пазари дават увереност, че ръстът ще продължи и през 2013 г., макар и с по-ниски темпове. **През 2011 г. за пръв път общият износ на стоки (хардуер) и услуги от ИКТ сектора надхвърли 2 млрд. евро.** Освен анализ на макрониво, коментар на статистически данни за износ по групи и подгрупи стоки и за производителността на ИКТ сектора на базата на различни индикатори, докладът *Иновации.бг* представя и **типология на ИКТ компаниите в България и осъществяваната от тях дейност.**

Идентифицирани са няколко основни **тенденции в иновационната дейност на фирмите в ИКТ сектора** (в пълния текст на доклада могат да се видят и имената на конкретни фирми, имащи участие в образуването на изброените тенденции):

- **Съществува голям брой малки фирми, които осъществяват интензивна НИРДИ с финансиране по европейски програми.** В повечето случаи те се създават от или работят в сътрудничество с изследователи от университетите и БАН;
- **Действа клъстер от чуждестранни компании,** които трайно са пренасочили дейността си в рамките на страната или аутсорсват НИРД в областта на ИКТ и поддръжката на бази данни към български фирми;
- **Фирмите – производителки на офис техника, прецизни инструменти и оптични продукти развиват сериозни конкурентни предимства в областта на НИРД;**
- **Някои компании действат като иновационни хъбове,** предоставяйки високотехнологични услуги (бързо прототипиране, триизмерно моделиране и виртуално тестване) на големи системни интегратори, лаборатории в областта на ИКТ, фирми в областта на автоматизацията и машиностроенето и други;
- **Голяма част от местните офиси на телекомуникационните компании притежават развойни звена,** създадени с цел разработване на нови услуги с висока добавена стойност. Те често работят съвместно с фирми, изпълняващи други ИКТ дейности.

По последни налични данни **България е на 14-о място в ЕС-27 по дял на износа на стоки и услуги от ИКТ сектора.** Забелязва се **продължаващо изоставане от преки конкуренти по привличане на чуждестранни инвестиции в ИКТ** като Унгария, Румъния, Словакия, Чехия и Ирландия. Износът на ИКТ от Румъния, Латвия и Литва и особено от Естония расте по-бързо в сравнение с износа на България.

Специално място в доклада е отделено и на пълнотата и надеждността на статистическите данни, свързани с НИРД, както и на практическите последствия от качествените характеристики на данните за формулирането на политики. Основен извод в *Иновации.бг* е, че общият брой персонал, занимаващ се с НИРД, отчетен от официалната статистика е **силно подценен**. Що се отнася конкретно до ИКТ сектора, по експертни консервативни оценки на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ в България има поне около 120 ИКТ фирми, които извършват НИРД, като **общият брой на персонала, зает в НИРД, е поне 5 пъти повече от официално отчетения.** Разгледана по икономически дейности, **съществена част от официалната информация на НСИ относно разходите за НИРД или липсва, или данните са конфиденциални.** Неотчитането на тези разходи се обяснява с незнанието на мениджърите и

счетоводните отдели относно НИРД, както и с липсата на санкции и ефективни мотиватори. Към тези значителни недостатъци на официалните данни за НИРД в ИКТ сектора трябва да се прибави и фактът, че съществуват редица високоинновативни фирми, които работят предимно за външни тяснонишови пазари, чиито постижения остават непознати както за широката публика, така и за политици и експерти, нямащи пряк интерес към ИКТ сектора. На базата на тези обстоятелства Иновации.бг стига до заключението, че в България се създава грешна представа, че няма условия за иновации в ИКТ сектора.

На база на извършения многостранен и детайлен анализ на ИКТ сектора в края на доклада са формулирани редица **препоръки към политиката за развитие както на сектора, така и на цялостната иновационна екосистема на страната:**

- **Повишаване на отчетността на НИРД на ИКТ компаниите** чрез разяснителна кампания, пряка работа с големите чужди компании, които извършват НИРД, но не я отчитат в България, финансиране на разработването на счетоводни модули за отчитане на НИРД, обучителни програми и обучения на счетоводители от ИКТ сектора, създаване на стимули за ИКТ компаниите (и за всички останали) да извършват НИРД чрез адекватни промени в данъчното законодателство;
- **Увеличаване на държавната субсидия и прием в специалностите, които подготвят ИКТ специалисти** чрез въвеждане на допълнителни стипендии, специален финансов инструмент за изследователи, увеличаване на финансирането и атрактивността за обучението по наука и технологии в средното училище;
- В планирания **Технологичен парк – София**, да бъдат приемани само фирми, които са силно НИРД интензивни;
- Създаване на условия за **въвеждане на предтърговските поръчки** като законодателство и като практика;
- **Създаване на специализирана програма за развитие на журналистиката в областта на иновациите**, НИРД и ИКТ с цел по-адекватно представяне на постиженията на българските технологични фирми в медиите;
- **Обособяване на отделен център на отговорност** във вид на министерство с министър, и/или вицепремиер, който да отговаря за ИКТ, иновациите, науката, висшето образование и електронното управление.
- Освен за привличане на чужди инвестиции в България, **Българската агенция за инвестиции и цялостната институционална среда трябва да създават условия и да подпомагат българските инвестиции в чужбина**, тъй като ръстът, който можем да очакваме в чужбина е несъпоставим с вътрешния ръст.

Сред основните послания на доклада е, че без решителна и значима промяна в политиката за подкрепа на ИКТ сектора не може да се очаква България да има лидерска позиция в износа на продукцията от сектор ИКТ в Европа.

Допълнителна информация:

- Пълната версия на доклада *Иновации.бг 2012* и списъкът с наградените фирми от конкурса за иновативно предприятие на годината ще бъдат достъпни на интернет страницата на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ на адрес <http://www.arcfund.net>
- Графики (*налични и във формат с висока резолюция*)
- За повече информация: *Теодора Маринова* (teodora.marinova@online.bg), тел. 973 3000.